

Østfold ringmerkegruppens aktivitet for 1999

J. INGAR I. BÅTVIK

Båtvik, J.I.I. 2000. Østfold Ringmerkegruppens aktivitet for 1999. *Natur i Østfold* 19(2): 163-170.

Østfold Ringmerkegruppe merket i 1999 totalt 14070 fugl fordelt på 11315 flyvedyktige, voksne individer og 2755 pulli. Det ble merket fem nye arter for gruppa, havsule, kanadagås, nattergal, båndkorsnebb og konglebit slik at gruppa nå har klemt ring på 154 fuglearter siden oppstarten i 1993. Av andre spesielt interessante arter i 1999 bør nevnes furukorsnebb, kjernebiter, nøttekråke, stillits, duetrost og gresshoppesanger. Samtlige arter og antall merkete individer presenteres i en egen tabell.

J. Ingar I. Båtvik, Tomb, 1640 Råde. E-post: ingar.batvik@hiof.no / batvik@tombjordbruk.vgs.no

Østfold Ringmerkegruppe (ØRG) bestod i 1999 av 29 autoriserte ringmerkere, enten med A- eller B-lisens samt en C-merker. Gruppa har eksistert i syv år, slik at totalsummen baseres på ringmerkinger foretatt fra 1993-1999.

Følgende personer er tilsluttet Østfold Ringmerkegruppe per 31.12.1999, nevnt i alfabetisk rekkefølge: Rune Aae, Jan Rune Asbjørnsen, Erland Bjørkelo, Rune Botnermyr, J.Ingar I. Båtvik, Håvard Ellingsgård, Stein Engebretsen, Lennart Fløseth, Åge Sten Fredriksen, Bjørn Frostad, Ole Jørgen Hanssen, Robert Houtman, Jan Erik Isaksen, Sidsel Iversby, Christer Jakobsen, Harri Kämäräinen, Øivind Lågbu, Bjørn Petter Løfall, Kjell Møklegård, Morten Nilsen, Steinar Pedersen, Magne Pettersen, Jo Ranke, Peter Sjolte Ranke, Hans Åge Skjenken, Per Tangen, Knut Trondsen, Morten Viker og Rune Wiggen. Ikke alle har ringmerket fugl i de seks årene som er gått, mens andre har merket svært mange. Den som fortsatt merket mest fugl i fylket er Kjell Møklegård som, sammen med kona Gudrun, alltid har store tall ved årsoppkjøret (4183 i år). I 1999 var det imidlertid bare så vidt disse to merket mer enn Jo Ranke og sønnen Peter, sistnevnte en ny og svært ivrig ringmerker vi nok kommer til å merke mer til i årene som kommer. Ringmerkegruppa mangler god tilvekst, men Peter er

altså et hederlig unntak fra den ellers noe forgubbete forsamling, se fig. 1.

Ved siden av ØRG fungerer Akerøya Ornitologiske stasjon som en selvstendig enhet med eget ringmerkeoppgjør. Her finnes også ringmerkere som ikke er tilsluttet ØRG. Totalt merkete fugler i fylket økes ytterligere ved at det årlig forekommer ringmerkinger i fylket av mer tilfeldige ringmerkere som er innom Østfold på ferie, eller folk som bare går etter særskilte arter som for eksempel vandrefalk som ble ringmerket i fylket i 1999, men altså utenfor våre oversikter. Fullstendige oversikter over østfoldmerket fugl, er derfor svært tidkrevende å fremskaffe. Vi tror imidlertid at det bare er en liten prosent som vi ikke har oversikt over.

Vi har fortsatt en kontingent på kr. 50 for medlemmer i Østfold Ornitologiske forening, mens ikke-medlemmer betaler kr. 100 per år. Kontingenten benyttes hovedsakelig til porto-utgifter og noe utgifter til kopiering. Kontingenten fungerer som en slags lokal lisensavgift. Samtidig har vi vedtatt regler for at en ikke mottar lisens med mindre kontingenten er betalt. Ved årsmøtet, avholdt 29.2.2000 på Tomb i Råde, viste regnskapet en beholdning på kr. 2060,44 en nedgang fra året som var på kr. 2674,46. Regnskapet var revidert og funnet i orden.

Vi fant i imidlertid ingen grunn til å endre lisensavgiften ennå.

Som tidligere består styret av J. Ingar I. Båtvik som leder, sekretær og ringdistributør mens Jan Erik Isaksen er kasserer og Åge Sten Fredriksen er revisor. Rune Botnermyr står fortsatt som materialforvalter, men ringmerkene viser at de klarer å dekke sine behov uten å ty til ringmerkegruppas styre. Rune kan likevel kontaktes vedrørende spørsmål om nett, tenger eller litteratur. Nå har Naturbokhandelen på Lista vist seg serviceinnstilt overfor ringmerkernes behov, og de fleste får vel den hjelp de trenger ved å henvende seg direkte dit.

Sesongen 1999

I 1999 merket vi 14070 fugler fra 111 arter, et svært godt resultat. Vi har aldri merket så mange fugler i gruppa. I fjor merket vi 7636 fugler av

91 arter, omtrent bare halvparten sammenlignet årets innsats. Totalt på syv år har vi merket nøyaktig 65000 fugler ved utgangen av 1999, et tall som en skulle tro var et anslag og ikke et resultat av pinlig nøyaktig summering. Jeg innrømmer jeg måtte regne over tallene en gang til da totaltallet ble så usannsynlig. Årsaken til den økte innsatsen kan vel skyldes flere ting, men i Mossedistriktet og i Sarpsborg har vi svært høye tall i år også med yngre drivkrefter. Dette er vi glade for da rekrutteringen innen ringmerkemiljøet som nevnt er liten. I indre deler av fylket er det også en økt innsats, mens i Halden og i grensestrøkene mot Sverige mangler vi merkere.

I 1999 fikk vi hele fem nye merkearter, havsule (to vinddrevne eksemplarer), kanadagås, nattergal, båndkorsnebb og konglebit, alle med bare ett individ hver. Av andre arter som bør nevnes er at 312 storskarvpulli fikk ring i år i den

Fig. 1. Medlemmer av Østfold Ringmerkegruppe fra møtet på Tomb 29.2.2000. Foto: J. Ingar I. Båtvik.

etter hvert veletablerte kolonien på Øra, 14 natt-ravn, 1 furukorsnebb, 100 kattugle, 5 spurveugle, 1 gresshoppesanger, 1 nøttekråke, 18 rosenfink og 12 kjernebiter. Den arten vi merket mest av i året som gikk var grønnsisik (2185), med kjøttmeis (1942) og grønnfink (1541) på de neste plassene. I år ble det ingen dvergternehekkning i Råde, ei heller fikk vi ringmerket skjeggmeis som er tilbake i takrørskogene våre, elvesangeren, som så mange var og hørte på Kråkerøy, fikk ingen ringmerket og det ble ingen dvergspurv i år heller, en art vi ofte har hatt på våre lister. Storfuglprosjektet med oppdrett og utsetting er over for denne gang slik at ingen storfugl fikk av våre ringer i 1999. Fortsatt har vi de høyeste tallene for småfugl, men relativt sett har vi merket bra med ugler, spetter og duer i året som gikk. Som tidligere merkes det lite vadere og ender i Østfold.

De fleste fugler ringmerkes rimeligvis innenfor fylkesgrensene, men enkelte reiser utenfor fylket enten på oppdagelsesferd i spennende fuglestrøk eller har hytter, svigermødre e.l. andre steder hvor det kan drives noe fuglefangst. Igjen er det hytta til Kjell Møklegård i Tufsingdalen i Hedmark hvor de fleste ringer klemmes utenfor fylkesgrensene, men vi har hatt folk på kortere eller lengre turer i andre fylker også.

Gjenfunn

Vi har fått flere interessante gjenfunn i 1999. Fortsatt har det manglet tid til å lage en komplett gjenfunnsoversikt, men mye ligger nå på søkbare filer. Enkelte særlig interessante gjenfunn bør nevnes. Vi får fortsatt resultater av storskarvmerkingen på Øra. Vi fikk jo gjenfunn fra Italia tidlig på året (nevnt i oversikten fra

Fig. 2. Ringmerking av musvåkunger på Kirkøy 7.6.1999. Øyvind og Marit Båtvik holder hver sin unge sammen med Jan Vidar Brenne som viste oss reiret. Foto: J. Ingar I. Båtvik.

1998, jfr. NiØ nr. 1, 2000). Senere på året mottok vi beskjed om skutte fugler fra Telemark, Molandsvannet i Arendal og nok et funn fra Middelhavet, denne gangen fra Sardinia. Nå har vi snart knyttet sammen hele storskarvbestanden i Europa. Diskusjonen om distinkte underartsnivåer for denne arten blir vel nå enda vanskeligere å hevde. Av andre utenlandsfunn fra Østfoldmerket fugl bør nevnes grønnfink fra Danmark, hettemåke og makrellterne fra Holland, fiskemåke og måltrost fra Frankrike, bjørkefink, sivspurv og grønnfink fra Belgia, makrellterne fra Spania, sivspurv fra Frankrike, kattugle og trepip-lerke fra Sverige og rødstrupe, svartbak og stokkand fra Danmark. Av utenlandsk merket fugl har vi i 1999 kontrollert blant flere en grønnsisik fra Belgia. Flere funn av utenlandsfugl har vi ennå ikke mottatt svar på. Av andre særlig morsomme funn, bør nevnes en fossekall merket i Volda på Møre i 1996, kontrollert i Skjebergdalen både i 1997 og 1999 som hekkefugl. En nattravn ble

også kontrollert på samme hekkeplass i Rakkestad nær 2 år senere. Av gjenfunnete fugler som har oppnådd en viss alder kan nevnes en ærfugl på 6 år (gikk i ærfugljakta), kjøttmeis og blåmeis, begge over 5 år, makrellterne kontrollert etter 6 år og 2 mnd og en fiskemåke funnet død i Råde etter over 10 år.

A-kurs

Vi bestilte våren 1999 et sett fugleskinn slik at vi kan gjennomføre A-kurseksamen etter tidligere retningslinjer. A-kursheftet ble opprinnelig ferdig i april 1996 og er nå trykt hos NOF sentralt (Rapp nr. 3, 1999). Heftet anbefales alle merkere og andre interesserte. Selve A-kurseksamen gjennomføres i 2000 da skinnene ikke vil komme før. For de som må opp til ny prøve får vi håpe det ikke drøyer så altfor lenge, selv om erfaringen med sentralen ikke alltid er god med tanke på ting som tar tid. Lisensene har flertallet mottatt i alle fall dette år.

RINGMERKINGSOVERSIKT 1999

Tidl. ringm. = Tidligere ringmerkinger gjelder fugl som gruppa har klemt ring på fra 1993-1998

Pull = Ikke flyvedyktige unger

Fg (full grown) = Flyvedyktige, voksne fugler

Tils. 1999 = Sum Pull og Fg ringmerket i 1999

Totalt = Totalsummen merket fugl 1993-1999

Utenf. fylket = Fugl merket utenfor fylkesgrensene i 1999

Art	Tidl. ringm.	Pull. 1999	Fg. 1999	Tils. 1999	Totalt	Utenf. fylket
Havhest <i>Fulmarus glacialis</i>	5	-	-	-	5	-
Havsule <i>Sula bassana</i>	-	-	2	2	2	-
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	103	312	-	312	415	-
Sangsvane <i>Cygnus cygnus</i>	1	-	-	-	1	-
Knoppsvane <i>Cygnus olor</i>	16	-	1	1	17	-
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	-	-	1	1	1	-
Stokkand <i>Anas platyrhynchos</i>	48	-	1	1	49	-
Ærfugl <i>Somateria mollissima</i>	70	-	-	-	70	-
Hønehauk <i>Accipiter gentilis</i>	42	4	1	5	47	-

Art	Tidl. ringm.	Pull. 1999	Fg. 1999	Tils. 1999	Totalt	Utenf. fylket
Spurvehauk <i>Accipiter nisus</i>	28	2	6	8	36	-
Musvåk <i>Buteo buteo</i>	42	3	1	4	46	-
Fiskeørn <i>Pandion haliaetus</i>	14	-	-	-	14	-
Lerkefalk <i>Falco subbuteo</i>	9	-	-	-	9	-
Dvergfalk <i>Falco columbarius</i>	6	-	-	-	6	-
Tårnfalk <i>Falco tinnunculus</i>	4	-	-	-	4	-
Storfugl <i>Tetrao urogallus</i>	175	-	-	-	175	-
Orrfugl <i>Lyrurus tetrix</i>	12	-	-	-	12	-
Rapphøne <i>Perdix perdix</i>	4	-	-	-	4	-
Fasan <i>Phasianus colchicus</i>	1	-	1	1	2	-
Vannrikse <i>Rallus aquatica</i>	1	-	-	-	1	-
Tjeld <i>Haematopus ostralegus</i>	26	-	-	-	26	-
Dverglo <i>Charadrius dubius</i>	7	-	-	-	7	-
Sandlo <i>Charadrius hiaticula</i>	4	2	4	6	10	-
Vipe <i>Vanellus vanellus</i>	17	-	-	-	17	-
Myrsnipe <i>Calidris alpina</i>	1	-	2	2	3	-
Brushane <i>Philomachus pugnax</i>	1	-	-	-	1	-
Enkeltbekkasin <i>Gallinago gallinago</i>	39	-	1	1	40	-
Rugde <i>Scolopax rusticola</i>	11	-	2	2	13	-
Rødstilk <i>Tringa totanus</i>	2	-	-	-	2	-
Gluttsnipe <i>Tringa nebulosa</i>	3	-	-	-	3	-
Grønnstilk <i>Tringa glareola</i>	1	-	-	-	1	-
Strandsnipe <i>Actitis hypoleucos</i>	14	-	4	4	18	-
Steinvender <i>Arenaria interpres</i>	4	-	-	-	4	-
Tyvjo <i>Stercorarius parasiticus</i>	2	-	-	-	2	-
Hettemåke <i>Larus ridibundus</i>	517	93	1	94	611	-
Fiskemåke <i>Larus canus</i>	728	42	-	42	770	-
Sildemåke <i>Larus fuscus</i>	62	-	-	-	62	-
Gråmåke <i>Larus argentatus</i>	89	15	6	21	110	1
Svartbak <i>Larus marinus</i>	155	13	-	13	168	-
Makrellterne <i>Sterna hirundo</i>	1072	54	-	54	1126	-
Dvergterne <i>Sterna albifrons</i>	3	-	-	-	3	-
Lomvi <i>Uria aalge</i>	3	-	-	-	3	-
Teist <i>Cephus grylle</i>	3	1	-	1	4	-
Alkekonge <i>Alle alle</i>	5	-	2	2	7	-
Skogdue <i>Columba oenas</i>	2	2	-	2	4	-
Ringdue <i>Columba palumbus</i>	14	-	1	1	15	-
Bydue <i>Columba livia</i>	7	-	44	44	51	-
Tyrkerdue <i>Streptopelia decaocto</i>	1	-	3	3	4	-
Gjøk <i>Cuculus canorus</i>	2	-	-	-	2	-
Haukugle <i>Surnia ulula</i>	1	6	-	6	7	6
Spurveugle <i>Glaucidium passerinum</i>	3	-	5	5	8	-
Kattugle <i>Strix aluco</i>	347	86	14	100	447	3

Art	Tidl. ringm.	Pull. 1999	Fg. 1999	Tils. 1999	Totalt	Utenf. fylket
Hornugle <i>Asio otus</i>	2	-	-	-	2	-
Perleugle <i>Aegolius funereus</i>	39	5	2	7	46	5
Nattravn <i>Caprimulgus europaeus</i>	41	2	12	14	55	-
Tårnseiler <i>Apus apus</i>	73	6	2	8	81	-
Vendehals <i>Jynx torquilla</i>	9	-	1	1	10	-
Grønnspekk <i>Picus viridis</i>	5	-	1	1	6	-
Svartspekk <i>Dryocopus martius</i>	4	-	1	1	5	-
Flaggspekk <i>Dendrocopus major</i>	43	-	20	20	63	-
Dvergspekk <i>Dendrocopus minor</i>	10	-	4	4	14	-
Tretåspekk <i>Picoides tridactylus</i>	4	-	-	-	4	-
Dverglerke <i>Calandrella brachydactyla</i>	1	-	-	-	1	-
Sanglerke <i>Alauda arvensis</i>	4	-	1	1	5	-
Fjell-lerke <i>Eremophila alpestris</i>	1	-	-	-	1	-
Sandsvale <i>Riparia riparia</i>	19	-	-	-	19	-
Låvesvale <i>Hirundo rustica</i>	572	13	31	44	616	-
Taksvale <i>Delichon urbica</i>	16	-	-	-	16	-
Trepiplerke <i>Anthus trivialis</i>	169	-	140	140	309	-
Heipiplerke <i>Anthus pratensis</i>	217	1	31	32	249	7
Gulerle <i>Motacilla flava</i>	51	-	8	8	59	8
Vintererle <i>Motacilla cinerea</i>	156	3	5	8	164	-
Linerle <i>Motacilla alba</i>	154	20	45	65	219	5
Sidensvans <i>Bombycilla garrulus</i>	57	-	43	43	100	-
Fossekall <i>Cinclus cinclus</i>	59	5	6	11	70	1
Gjerdesmott <i>Troglodytes troglodytes</i>	222	-	78	78	300	-
Jernspurv <i>Prunella modularis</i>	491	10	119	129	620	-
Rødstrupe <i>Erithacus rubecula</i>	1088	-	407	407	1495	2
Nattergal <i>Luscinia luscinia</i>	-	-	1	1	1	-
Blåstrupe <i>Luscinia svecica</i>	269	3	16	19	288	12
Rødstjert <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	249	50	48	98	347	69
Buskskvett <i>Saxicola rubetra</i>	167	-	12	12	179	-
Steinskvett <i>Oenanthe oenanthe</i>	18	-	4	4	22	3
Ringrost <i>Turdus torquatus</i>	12	8	-	8	20	8
Svarttrost <i>Turdus merula</i>	505	24	121	145	650	1
Gråtrost <i>Turdus pilaris</i>	271	15	34	49	320	17
Måltrost <i>Turdus philomelos</i>	203	17	38	55	258	4
Duetrost <i>Turdus viscivorus</i>	4	-	1	1	5	-
Rødvingetrost <i>Turdus iliacus</i>	544	9	32	41	585	8
Skjeggmeis <i>Panurus biarmicus</i>	18	-	-	-	18	-
Gresshoppesanger <i>Locustella naevia</i>	1	-	1	1	2	-
Elvesanger <i>Locustella fluviatilis</i>	2	-	-	-	2	-
Trostesanger <i>Acrocephalus arundinaceus</i>	1	-	-	-	1	-
Sivsanger <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	161	-	2	2	163	-

Art	Tidl. ringm.	Pull. 1999	Fg. 1999	Tils. 1999	Totalt	Utenf. fylket
Busksanger <i>Acrocephalus dumetorum</i>	1	-	-	-	1	-
Myrsanger <i>Acrocephalus palustris</i>	179	-	4	4	183	-
Rørsanger <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	1288	-	120	120	1408	-
Gulsanger <i>Hippolais icterina</i>	23	-	7	7	30	-
Hauksanger <i>Sylvia nisoria</i>	1	-	-	-	1	-
Møller <i>Sylvia curruca</i>	144	5	21	26	170	-
Tornsanger <i>Sylvia communis</i>	228	-	55	55	283	-
Hagesanger <i>Sylvia borin</i>	288	-	83	83	371	1
Munk <i>Sylvia atricapilla</i>	255	5	168	173	428	1
Bøksanger <i>Sylvia sibilatrix</i>	4	-	-	-	4	-
Gransanger <i>Phylloscopus collybita</i>	176	-	33	33	209	3
Løvsanger <i>Phylloscopus trochilus</i>	3949	20	1012	1032	4981	182
Bruntsanger <i>Phylloscopus fuscatus</i>	1	-	-	-	1	-
Lappsanger <i>Phylloscopus borealis</i>	1	-	-	-	1	-
Fuglekonge <i>Regulus regulus</i>	470	-	99	99	569	2
Gråfluesnapper <i>Muscicapa striata</i>	95	4	4	8	103	-
Svarthvit fluesnapper <i>Ficedula hypoleuca</i>	1678	312	47	359	2037	142
Stjertmeis <i>Aegithalos caudatus</i>	129	-	53	53	182	-
Løvmeis <i>Parus palustris</i>	148	6	21	27	175	-
Granmeis <i>Parus montanus</i>	693	-	47	47	740	23
Lappmeis <i>Parus cinctus</i>	6	-	2	2	8	2
Toppmeis <i>Parus cristatus</i>	60	6	4	10	70	-
Svartmeis <i>Parus ater</i>	747	97	38	135	882	3
Blåmeis <i>Parus caeruleus</i>	5051	415	978	1393	6444	25
Kjøttmeis <i>Parus major</i>	6586	942	1000	1942	8528	85
Spettmeis <i>Sitta europaea</i>	314	45	68	113	427	7
Trekryper <i>Certhia familiaris</i>	175	-	33	33	208	1
Tornskate <i>Lanius collurio</i>	53	-	10	10	63	-
Varsler <i>Lanius excubitor</i>	5	-	3	3	8	-
Nøtteskrike <i>Garrulus glandarius</i>	31	-	7	7	38	-
Lavskrike <i>Perisoreus infaustus</i>	10	-	4	4	14	4
Skjære <i>Pica pica</i>	78	-	29	29	107	-
Nøttekråke <i>Nucifraga caryocatactes</i>	4	-	1	1	5	-
Kaie <i>Corvus monedula</i>	17	1	-	1	18	-
Kråke <i>Corvus corone</i>	15	5	-	5	20	-
Ravn <i>Corvus corax</i>	2	-	-	-	2	-
Stær <i>Sturnus vulgaris</i>	224	21	2	23	247	-
Gråspurv <i>Passer domesticus</i>	107	3	28	31	138	9
Pilfink <i>Passer montanus</i>	330	14	44	58	388	-
Bokfink <i>Fringilla coelebs</i>	825	6	163	169	994	6
Bjørkefink <i>Fringilla montifringilla</i>	1177	6	302	308	1485	123
Grønnfink <i>Carduelis chloris</i>	6769	9	1532	1541	8310	48

Art	Tidl. ringm.	Pull. 1999	Fg. 1999	Tils. 1999	Totalt	Utenf. fylket
Stillits <i>Carduelis carduelis</i>	14	-	2	2	16	-
Grønnsisik <i>Carduelis spinus</i>	1196	-	2185	2185	3381	4
Tornirisk <i>Carduelis cannabina</i>	88	-	4	4	92	-
Bergirisk <i>Carduelis flavirostris</i>	10	-	-	-	10	-
Gråsisik <i>Carduelis flammea</i>	3368	-	996	996	4364	19
Polarsisik <i>Carduelis hornemanni</i>	22	-	1	1	23	1
Konglebit <i>Pinicola enucleator</i>	-	-	1	1	1	-
Grankorsnebb <i>Loxia curvirostra</i>	6	-	-	-	6	-
Furukorsnebb <i>Loxia pytyopsittacus</i>	1	-	1	1	2	-
Båndkorsnebb <i>Loxia leucoptera</i>	-	-	1	1	1	-
Rosenfink <i>Carpodacus erythrinus</i>	39	-	18	18	57	-
Dompap <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	857	-	249	249	1106	-
Kjernebiter <i>Coccothr. coccothraustes</i>	9	-	12	12	21	-
Lappspurv <i>Calcarius lapponicus</i>	23	1	-	1	24	1
Gulspurv <i>Emberiza citrinella</i>	1895	3	157	160	2055	-
Hortulan <i>Emberiza hortulana</i>	2	-	-	-	2	-
Dvergspurv <i>Emberiza pusilla</i>	9	-	-	-	9	-
Sivspurv <i>Emberiza schoeniclus</i>	1395	3	296	299	1694	38
Totalt (154 arter, 111 arter i 1999)	50930	2755	11315	14070	65000	890

Har noen spørsmål eller kommentarer til oversikten, kan forfatteren gjerne kontaktes.